

Mamâ mbëti nî ayeke na yângâ tî Angelë

No. ICC-01/14

Längö 7 tî nyenye 2019

Längö sô azî na mbâgë nî : 17 folodigi 2019

KUBÛ TÎ KÔZO KUA II

**Na gbelê tî zûzi Rosario Salvatore Aitala,
Ngëngëlë wafängö-ngbanga**

SÊNDO NA BÊAFRÎKA TÎ ÛSE NÎ

AZÎ MBÂGË NÎ

**Avîi mênde na ndö nî, *AYEKE GÏ TÏ MBÂGË ÔKO*, abata nî
gï têtî Watömbä wala Procureur ngâ na likua tî âwapâsi na
âwakambisa**

Mbëti tî tiängö zo na terê tî Mahamat Said Abdel Kani

Mbëti-yângâ sô adu tî vunga nî alîngbi na lêgë tî lägrëmä 31 tî Lägrëmä tî Dangbanga na âzo tônga sô:

Ndokia tî Watömbä Fatou Bensouda, Tö-watömbä James Stewart, Ûse watömbä	Ndokia tî wängö têtî Dafunga
Âwasêlê-ndiä tî âwapâsi	Âwasêlê-ndiä tî âwahûnda
Âwapâsi sô agâ na iri tî âla nvenî	Âwahûnda sô agâ gi âla ôko tî hûnda tî li na yâ fängö-ngbanga wala tî hûnda lëkëngö pedâ kpälë
Ndokia tî puse wängö têtî âwapâsi	Ndokia tî puse wängö têtî Dafunga
Âzo sô agâ na iri tî âLëtäa DATONDO	Âmbênî âzo tî nzönî bê
Watondo Peter Lewis	Likua tî müngö mabôko na âwawängö
Likua têtî âwapâsi na âwakambisa Pakara Nigel Verrill	Vaka kü ngbanga
Ndokia tî lingö tî âwapâsi na yâ ngbanga ngâ na tî lëkëngö pedâ kpälë	Âmbênî ândokia ndê

ZÛZI ROSARIO SALVATORE AITALA, sô lo sâla kua tônga na ngêngêlê wafângö-ngbanga na iri tî Kubû tî kôzo kua II (Kubû) tî Dangbanga tî pöpö-ködörö tetî gino (Dangbanga wala CPI)¹, asû mbëtî tî tiangö zo sô na lëgê tî surä 58-1 tî Mberegü tî Rome (Mberegü) na terê tî

Mahamat Said Abdel Kani

Sö ahînga lo ngâ na iri tî “Mahamat Said Abdel Kain” nga “Mahamat Saïd Abdelkani”, lo yeke môlengê tî Bêafrîka (RCA), adû lo na lãngö 25 tî nze tî fulündingi ngu 1970 na Bria, na yatî kêtê ködörö tî Ndele sêse tî (Bêafrîka)²

I. Gôndâ tî tënë nî

1. Na lãngö 30 tî bêlawü 2014, Ngurugbiä tî Bêafrîka atokua sêndo tî ködörö nî na Dangbanga tî löndö na lãngö 1 kûkurû 2012³

2. Na lãngö 30 tî ngberere 2018, Watömbä atokua mbëtî sô avîi mênde na ndö nî, *sô ayeke ngâ gi tî mbâgê ôko* tî hûnda tî tene adê mbëtî tî tiangö zo na terê tî de Mahamat Said Abdel Kani (“Mahamat Said”) ndâli tî âgino sô atî na gbe ngangü tî (“Dangbanga”), sô asâla nî na Bangui, na ndokua sô ayeke tiri birä na âzaragîna tî bê-gbätä wala (OCRB) nga na yatî ândokua tî bata mama lëgbiä halëzo (CEDAD), na pöpö tî lãngö 12 tî nze tî ngübê 2013 ndüru ngâ na lãngö 27 tî nze tî nabändurü 2013 ndüru nanî (“Tângö sô yê nî asî na nî”) sô âzo sô ake na yatî bûngbî nî akîrî yânga nanî na iri tî “Seleka”⁴ :

- (i) bîngö zo na kânga wala gbänzîngö lëgê na zo tî dutî yamba (surä 7-1-e tî Mberegü);
- (ii) nönöngö zo (âsurä 7-1-f na 8-2-c-i tî Mberegü);

¹ Kubû tî kôzo kua II, Mbêlâ tî mûngö ngêngêlê wafângö ngbanga 6 Nyenye 2018, ICC-01/14-30-US-Exp.

² CAR-OTP-2001-2890, na 2933; CAR-OTP-2023-0646, na 0647; CAR-OTP-2082-0458, na 0458.

³ Mbëtî sô aza na terê nî ake mûngö-yângâ sô atokua pande nî na Kübü, baa Ndokua tî Tömökönzi, Mûngö-yângâ tî tokuangö pande na Bêafrîka II nî na tongo gbanga tî kübü II, na lãngö 18 tî nze tî fôndo 2014, ICC-01/14-1Anx1

⁴ICC-01/14-29-US-Exp, na mbâsâmbâlâ na terê nsô avîi mênde, na ndî tî âsango

- (iii) köndëngö zo na siônî bibê (surä 7-1-h tî Mberegü;
- (iv) âmbênî sâlängö zo tônga na nyama (surä 7-1-k tî Mberegü; ngâ
- (v) sâlängö sänä na zo (surä 8-2-c-i tî Mberegü)⁵.

3. Na längö 23 tî nze tî nabändurü 2018, na pekô tî hûnda tî kubû⁶, Watömbä atokua âmbênî âsango na ndö tî Hûnda nî⁷.

II. Sêngangü na sêkämätängö

4. Na bängö âsango sô agâ na nî ngâ na tî kânga lêgê pëpe na âmbênî âmbälä sô alîngbi tî mû na ndö nî na pekô, ngêngêlê wa-fängö ngbanga ayêda sô, tî sâla yê alîngbi na kôzo kâmba tî surä 19-1 tî Mberegü, lökpälê sô akpo Mahamat Said ati bîanî na gbe ngangü tî Dangbanga⁸. Lo yêda lo tene âkpälê sô asâla tënë nî na yâ tî Hûnda sô ayeke âgino tî sêhalëzo ngâ na âgino tî birä, sô sâla nî na pekô tî längö 1 kûkurü 2012 na ndö-sêse tî Bêafrîka (surä 12-2-a tî Mberegü), ngâ sî âyê nî asî na yâ tî birä sô sî âkötâ âzo tî Bêafrîka atokua sêndo nî na Dangbanga.

5. Tî dembë sô, ngêngêlê wa-fängö ngbanga ayeke sâla kua pëpe na ngangü sô ûse kâmba tî surä 19-1 tî Mberegü⁹ amû na lo – tî tene lo dë ngbanga mbîrîmbîrî na ndö tî sêkämätängö tî lökpälê sô akpo Mahamat Said, ngbanga tî sô mbênî yê ôko amû na lo lêgê tî sâla nî pëpe.

III. Âgöndâ sô afa nî na yâ tî surä 58-1 tî Mberegü

1. *Mahamat Said asâla mbênî gino sô ati na gbe ngangü tî Dangbanga (surä 58-1-a tî Mberegü)?*

⁵ ICC-01/14-19-US-Exp, kanza2 a) nga na 171

⁶ Kubû tî kôzo kua II, Yângâ tî gâ na âmbênî âsango, 14 Nabändurü 2018, ICC-01/14-25-US-Exp.

⁷ ICC-01/14-29-US-Exp, 7 na terê nî sô avîi mênde, na ndî tî âsango

⁸ kubû tî irä, watömbä c. Thomas Lubanga Dyilo, na lütîngö sô abâ irîngöndo dengö irä tî Thomas Lubanga Dyilo na terê tî müngö-yângâ tî längö 3 tî gberere 2006 sô abâ na ngorondîä tî ndîrî tî dangbanga sô fânga afa peko nî na legê tî surä 19-2 tî Mberegü, na längö 14 tî nze tî kakaûka 2006, ICC-01/04-01/06-772-tfra, tî. 21 na 22

⁹ Kubû tî irä, sênde na ködörö tî Congo Démocratique, lütîngö sô abâ irîngö ndo dengö irä tî Watömbä na terê tî müngö-yângâ tî kubû tî kôzo kua I sô a irî nî “müngö-yângâ sô abâ mbëtî hûda tî Watömbä na ndo tene tî mbëtî tî tiangö zo na legê tî surä 58”, tî 13 tî lêngoa 2006, ICC-01/04-169-tFR, tî 1, 2 nga na 52.

6. Birä nî ngâ na âwatiri sô ayeke na yâ nî. Tî ke tënë tî ngurugbiä tî François Bozize, sô ayeke lânî gbiä tî Bêafrîka, bûngbi tî âwatiri sô aîri âla“Seleka¹⁰”abâa gîgî na nze tî kûkurû 2012 na mbanga-tö tî Bêafrîka¹¹. Na gbe tî Michel Djotodia, âgbâzo sô abûngbi gbâ tî âkâmâ polosö ngâ na âwatiri sô mîngi nî ayeke gî âmizilmî, sô bûngbi tî ngängö na wûsûwusu na yâtî ködörö “nenêe nî” tî (CPJP-F) sô abâa gîgî na yâ tî ângû sô ahön na tângo tî tiri na âturûgu tî ngurugbiä, na dembê tî mûngö mbätä tî gbiä tî François Bozizé na 2003, sî yâ tî terê tî âla agbara kîrî kiri¹². Na âlängö na pekô nî, âzo tî Soudan na tî Tchad alî na yâ tî âwatiri nî¹³. Tî löndö na ndâ tî ngû 2012 tî sî na töngö ndâ tî ngû 2013, âwatiri tî SELEKA atambûla na mbâgê tî mbongo, tî gue na Bangui, li-gbätä; âla tö lito na terê tî ândo tî polûsu, âla yeke sê kändö na ândo tî âturûgu, âla mü âgbâ tî âgbätä nga li-ködörö kömändâ, ngâ âla yeke kpo mbîrîmbîrî âzo sô abâa âla atene âzo tî mûngö mabôko na François Bozizé¹⁴. Atâ sô asû mabôko na gbe tî mângbi tî kâi-wâ na 11 nyenye 2013 na Libreville, Ködörö tî Gabon¹⁵, âkötä kömändâ tî Seleka aleke mbênî lito na terê tî Bangui, sî âla tokua âturûgu tî âla na lëgê ûse: Sibut-Damara ngâ na Bossangoa-Bossemele-Boali¹⁶. ÂSeleka amû gbätä tî Bangui na längö tî 24 Mbângö 2013 na pekô tî pikängö ânenê ngombe, mbîrîmbîrî âmitrayêti, akpu ngâ na ârokêti¹⁷. François Bozizé abâa gba akpê ague na Cameroun, sî Michel Djotodia amû terê tî lo töngö na gbiä tî Bêafrîka¹⁸.

¹⁰ Seleka” ayeke tî tene “bûngbi” wala “bûki” na yângâ tî Sango; *dîko* CAR-OTP-2001-2890 na 2897

¹¹ CAR-OTP-2001-2769, na 2831; CAR-OTP-2001-1976, na 1989; CAR-OTP-2001-7017, na 7067, âkanza167 nga na 168; CAR-OTP-2034-0104, na 0110, kanza 26

¹² CAR-OTP-2001-5739, na 5751 - 5753; CAR-OTP-2075-0812, na.0816 nga na 0817.

¹³CAR-OTP-2001-2769, na 2777 nga na 2832 - 2835; CAR-OTP-2001-1976, na1989 nga na 1990; CAR-OTP-2001-5739, na 5751 - 5753; CAR-OTP-2001-7017, na 7034, banza.44, nga na 7067, âbanza 167 nga na 168; CAR-OTP-2034-0104, na 0113, kanza 51

¹⁴ CAR-OTP-2001-5739, na 5759; CAR-OTP-2034-0104, na 0113, banza 51 nga na 52; CAR-OTP-2084-0191, na 0196, banza 22; CAR-OTP-2017-0036, na 0042 nga na 0043, âbanza 33 - 35; CAR-OTP-2017-0835, na.0837 nga na 0838, banza 13; CAR-OTP-2001-0172, na 0180 - 0182.

¹⁵ CAR-OTP-2001-0742; CAR-OTP-2001-7017, na 7067

¹⁶CAR-OTP-2094-0002, na 0006 nga na 0007; baa nga ICC-01/14-29-US-Exp, 7 na terê nî

¹⁷ CAR-OTP-2001-5739, na 5759 CAR-OTP-2034-0270, na 0271 nga na 0272, âbanza 8 - 12; CAR-OTP-2017-0835, na 0838, âbanza14 nga na 15; CAR-OTP-2018-0530, na 0534 nga na 0535, âbanza 26 - 29; CAR-OTP-2001-2890, na 2898 nga na 2899; CAR-OTP-2001-0172, na 0176, banza.9

¹⁸CAR-OTP-2017-0835, na 0838, banza 14; CAR-OTP-2069-0398, na 0402, banza 24; CAR-OTP-2034-0270, na 0271 nga na 0272, banza12 nga na 13; CAR-OTP-2001-2890, na 2899

7. Na pekô nî sô âla mü gbätä tî Bangui na nze tî Mbângö 2013, âturûgu tî gbêlê tî ngurugbiä, mbîrîmbîrî âturûgu tî Bêafrika (FACA) âgba lakue tî tirî birä. Ânze na peko nî tirîngö birä agbâ na pöpö tî âturûgu sô aye Bozizé nga na âla tî Seleka¹⁹, âbûnbi usé sô ake na âkota ngombê²⁰. Sî âla ke kîrî na peko tî âtirî nî, Seleka a kpêngba âguerê tî kua tî sêdouti tîlo²¹. Wüngö tî âwatîrî tî Seleka alöndo na âzo 5000 asî na 15.000-20.000²². Âbûngbi tî turûgu tî âködörö tî Bê tî Afrîka, sô atokua âla na yatî tambûla tî kua têtî sîrîrî na Bêafrika, abâa sô wüngö tî âla ahü na ndûzu tî löndö na 600 tî sî na âzo 2000²³.

8. ÂSELEKA atö ndâ tî kua tî gîngö yâ tî âda, tî gi ângombe ngâ na âturûgu tî FACA, na yâ tî âvaka tî Bangui sô abâa nî tîngâ na ândo sô angembö tî François Bozize alängö da, tîngâ na gbâ-vaka 4 – mbîrîmbîrî vaka tî Boy-Rabe – ngâ na gbâ-vaka 7²⁴. Na tângo tî âkua tî turûgu sô, âwatîrî tî SELEKA afâ âgba tî âzo tî âvaka sô, sî zo ahînga wüngö tî âkuâ nî nzönî pèpe²⁵, Âmbênî – mîngi nî gî âkôli – sô apîka âla na lê tî ngombe na yatî pekô tî âla na tângo sô âla yeke kpê²⁶. Afâ âmbênî na yâ tî da tî âla, sô na pöpö nî mbênî mama tî ngo²⁷ ngâ na âzo tî yâ tî âsewä tî âturûgu tî FACA (sô ayeke tîngâ na sêngö âla)²⁸. Alängö na âwâli ngâ na âmaseka wâli na ngangü, sî tî âmbênî, gbâ tî âzo lâ alängö na âla, na dawa tî âmôlengê tî âla wala sîngö tî âla; âmbênî akûi ndâli tî kâ sô âla wara²⁹. Änzî âkûngbâ tî yâ tî âda ôko na ôko³⁰. Seleka ayeke mü âsêngê âwaködörö, tîngâ na âzo tî “fängö pekô tî li tî âzo”, tî tene âla hînga

¹⁹ Na 10 tî lêngoa 2014, Seleka akângbi terê na bûngbi nde nde tî gbêne Seleka; CAR-OTP-2027-1631, na 1645; CAR-OTP-2091-0480; CAR-OTP-2001-5055.

²⁰ CAR-OTP-2032-0753, na 0762, 0763 nga na 0775; CAR-OTP-2074-2965, na 2971. CAR-OTP-2034-3627, na 3633; CAR-OTP-2027-2535, na 2541.

²¹ CAR-OTP-2019-3348, na 3388

²² CAR-OTP-2019-3348, na 3380, âbanza.251, nga na 3405, banza 482; CAR-OTP-2001-1102, na 1103, banza 5

²³ CAR-OTP-2001-2890, na 2899

²⁴ CAR-OTP-2032-0753, na 0758 -0762, 0766 - 0772, nga na 0780; CAR-OTP-2027-2535, na 2540; CAR-OTP-2039-0133, na 0137 nga na 0139 CAR-OTP-2053-0359, na 0363

²⁵ CAR-OTP-2027-2535, na 2541 nga na 2552; CAR-OTP-2032-0753, na 0762, 0763, nga na 0769 -0771; CAR-OTP-2039-0133, na 0139

²⁶ CAR-OTP-2027-2535, na 2545; CAR-OTP-2032-0753, na 0767

²⁷ CAR-OTP-2027-2535, na 2561; CAR-OTP-2032-0753, na 0769; CAR-OTP-2079-0315, na 0322

²⁸ CAR-OTP-2039-0133, na 0137

²⁹ CAR-OTP-2027-2535, na 2541, 2545 nga na 2552 ; CAR-OTP-2032-0753, na 0762, 0767, 0770 nga na 0771; CAR-OTP-2079-0315, na 0321

³⁰ CAR-OTP-2027-2535, na 2541 nga na 2544; CAR-OTP-2032-0753, na 0762, 0763, nga na 0770 - 0773; CAR-OTP-2039-0133, na 0139 nga na 0140; CAR-OTP-2053-0359, na 0363; CAR-OTP-2079-0315, na 0319 nga 0320; CAR-OTP-2013-0557, na 0566

na âzo sô âla bâa âla tônga na ângembö tî François Bozizé, mbîrîmbîrî âturûgu, âzândrâmo, âpolûsu wala âwakua tî Letäa (âmbênî sô ague na wüngö terê awe) wala âzo sô ayeke ndurü na François Bozizé³¹. Ayeke nzönî zo ahînga sô andû âmizilmî na âda tî âla pèpe³².

9. Âzo sô abâa âla tônga na ângembö tî François Bozize agbû wala âza mabôko na ndôti âla, kôzo, mbênî, ngâ afâa âla wala abî âla na kânga ngâ tî nönön âla na yâ tî âkândö wala âda tî kânga tî âSeleka, tônga na OCRB nga na CEDAD³³ OCRB ayeke mbênî ndokua tî polûsu tî ködörö Bêafrîka sô âbaa gîgî kôzo awe³⁴. Tônga na aza âpolûsu tî letäa na ndo sô³⁵, [AZÎ NÎ] âwatiri tî Seleka sî ake na ndo lî kua tî sêdouti na ândoni nî kwe³⁶

Tônga so, âpolûsu tî letäa ake sâra kua djonî pèpè nga ahûnda na âla âpe tî sara âkua tî turûgu³⁷. Âla ke na “âkusala sô akpä pèpè”³⁸. Sî nila âpolûsu tî letäa angbâ na OCRB na kota lâ na âgbônga tî kua, âwatiri tî Seleka na titî âla, âla lüngö na âyatî ândolüngö³⁹ nga sî âla ke sâra âkua tî turûgu na âgbônga nî sô, sô wala âpolûsu tî letäa ake na terê tî âla âpe⁴⁰. [AZÎ NÎ]⁴¹ [AZÎ NÎ]⁴² Âwatiri tî Seleka nga na âpolûsu tî letäa ake yû böngo tî turûgu nde nde.⁴³

10. CEDAD wala kpêne ndokua tî bata mama lëgbäa halëzo aba gîgî na gbê tî kötâ mbëla tî ndokua tî gbîäködörö tî Michel Djotodia⁴⁴ Na lüngö 22 tî nze tî kûkurû ngu 2013, na tango so mbêni fini gbenyôgbäa tî sêdouti, Mahamat Nouradine Adam asörö lo na gbê tî kötâ mbëla tî gbîäködörö, wayinda tî andokua tî CEDAD kamba ôko na gbenyôgbäa⁴⁵. [AZÎ NÎ] CEDAD asâra sî aga

³¹ CAR-OTP-2032-0753, na 0767 ; CAR-OTP-2027-2535, na 2547

³² CAR-OTP-2032-0753, na 0759, 0768, 0769 nga na 0771; CAR-OTP-2079-0315, na 0319 nga na 0320

³³ CAR-OTP-2027-2535, na 2548, 2552 nga na 2557 - 2560; CAR-OTP-2032-0753, na 0762, 0763, 0767, 0770, 0771, 0773, 0775 nga na 0776; CAR-OTP-2042-4731, na 4735 - 4737; CAR-OTP-2025-0566, na 0572 - 0585; CAR-OTP-2015-0010, na 0013- 0017

³⁴ CAR-OTP-2068-0244, na 0246 nga na 0247

³⁵ CAR-OTP-2084-0191, na 0203

³⁶ CAR-OTP-2084-0191, na.0203

³⁷ CAR-OTP-2068-0244, na 0261; CAR-OTP-2053-0359, na 0372

³⁸ CAR-OTP-2084-0191, na 0203

³⁹ CAR-OTP-2055-0137, na 0142

⁴⁰ CAR-OTP-2068-0244, na 0256 nga na 0257

kändö tî Seleka⁴⁶ nga töngana dâ tî kânga tî gbêmingo, so ayeke na yandjiä tî kussala tilo nî pëpë. Lo sâra nga legê ôko na OCRB ⁴⁷ awara âpolûsu tî lêtä na CEDAD nila âla wara legê tî sâra kussala tî âla na legê nî pëpë, âla wara yanga tî sâra kussala tî âla nde ngâ si âla sâra gî lëngö-kua wala tî röccötö âsangö. Na mbângë ndê na âwabûngbi tî Seleka, sô âla yeke na ngombe pëpë⁴⁸.

11. Âsarângö sïöni ye nga na afângö-zo na bibê tî âcivilî afa peko nî na ambênî ndo. [AZÎ NÎ] [AZÎ NÎ] ⁴⁹. Ambênî âzo aza âla na yati âkota tûku tî win tėti lãngö mîngi [AZÎ NÎ]⁵⁰ [AZÎ NÎ]⁵¹ Afa so asarângo yeso ngâ na âmbêni sarângö sïöni legê ôko sô apûsu âzo sake sake mîngî tî kpê âda tî âla⁵².

12. SELEKA akpo gî pekô tî âmbênî âsêngê waködörö ndâli tî nzapâ sô âla sambêla (abâa âwa-vöröngö yêzo krîsto tônga na ângembö tî ngbêne ngurugbiä tî François Bozize ⁵³), ndâli tî söngö sô ayeke na pöpö tî ngbêne ngurugbiä (tî mü âwakua tî letäa na tâpandë⁵⁴), sô mara ôko (tî âGbaya, mara tî ködörö tî François Bozizé⁵⁵) wala ndo tî lãngö tilo (na yâ tî ambêni âvaka sô abâa nî tônga na ândo sô angembö tî François Bozize⁵⁶). So yênfânda ake pëpë, Seleka atene âzo sô ï dîko âla ge sô ayeke ângembö tî François Bozize⁵⁷ wala âla yeke tara tî fîngi ngurugbiä tî âla ⁵⁸, tî tene âla fa ngbânga tî nye sî âla yeke kondê âzo sô ⁵⁹, bingo zo na kânga⁶⁰, wala nônonngö zo⁶¹, wala gî tî mü nginza na mabôko tî zo⁶².

13. Tî sâla âgino sô ï sâla tënë nî sô, Seleka amû âkûngbâ tî ngurugbiä ngâ na mbângë tî ndokua tî letäa na peko tî mungö Bangui. Âkötä âzo tî Seleka asâla kuê tî tene gî âzo sô ayê tënë tî âla lâ aduti na ndö mbätä tî kua, ngâ sî âla yeke na ngangü na titî âla⁶³. Na ândo kuê sô sî âla yê, âla zîa na sêse âmbênî kodê tî ligishi sô ayeke yamba ndê na terê tî ândokua tî letäa, tônga sô sî âla bâa ndo na ndönî mbîrîmbîrî, na tânpandë, na yati âda tî kânga so Seleka ake bâa ndo na ndoni⁶⁴ wala na yati lekerengo kussala tî turugu na ndo tî âvaka No: **ICC-01/14** 8/23 7 Nyenye 2019

ndê ndê tî Bangui nga na tî bâa ndo na ndoti âwalëngö tî letäa⁶⁵. [AZÎ NÎ]. [AZÎ NÎ]⁶⁶ [AZÎ NÎ]⁶⁷ [AZÎ NÎ]⁶⁸ [AZÎ NÎ]⁶⁹ [AZÎ NÎ]⁷⁰ Âkömändâ tî âkändö ndê ndê ayeke mä terê na lëgë tî âkua tî âla ngâ na lëgë tî âkua tî âturûgu [AZÎ NÎ]⁷¹ [AZÎ NÎ]⁷²

14. Ngâ na mbâgë, tî kîri na pekô tî fîngi gbïä tî lãngö 24 tî nze tî Mbângö ngu 2013, âzo ndê ndê sô ayeke ndurü na François Bozize aleke mbênî bûngbi tî âzo sô ayê tënë tî Bozize sô na yâ nî mo wara âturûgu tî FACA ngâ na ângbène GP, ngâ na âvigil sô ayeke kôzo da awe ngâ na âfinînî⁷³. Âvigil nî abûngbi terê tî âla na Gobere, na mbanga tî Bossangoa, na do tî Bêafrîka, sî âla leke terê tî âla tïngâ na âturûgu⁷⁴. Aîri bûngbi tî âla nî “anti-balaka”⁷⁵. Bogoma tî âla ayeke tî tene i) tî tumba Michel Djotodia na ndö mbätä tî gbïä, tî bata terê tî âla sî SELEKA asâla na âla siönî äpe, ngâ sî âla tumba âSELEKA na yâ tî Bêafrîka⁷⁶; nga ii) sî âla sâla siönî na âmizilmî tî do tî Bêafrîka ndâli tî âgino na âsänä sô âSELEKA asâla⁷⁷.

15. Na nze tî mvuka 2013, âgbâzo tî Anti-Balaka atö ndâ tî tiri na âSeleka na mbâgë tî do tî Bêafrîka, âtiri nî atö ndâ nî na Bossangoa kôzo sî agbara yâ tî terê tî lo na mbâgë tî tö, na lëgë tî Bouca, ngbiii na mbâgë tî mbongo, na lëgë tî Bossemptélé, Bossembélé na Boali⁷⁸. Atâ sô Michel Djotodia asû mbenî kötâ mbälä na lãngö 12 tî mvuka 2013 tî kâi kua tî Seleka, âla ngbâ lâkuê na yâ tî âködörö ndê ndê, sî âla yeke tiri na âAnti-Balaka⁷⁹. Âtiri nî agâ ngangü na tângo tî lito na terê tî Bangui na lãngö 5 tî nze tî kakaûka 2013 (“lito tî lãngö 5 tî nze tî kakaûka na terê tî Bangui”)⁸⁰. Âgbâzo ndê ndê tî âAnti-Balaka abûngbi wüngö tî âzo na ngombe ndurü na 1.000, sî âla bûngbi ngangü tî âla tî tö lito na terê tî Bangui, tî londö na mbâgë ndê ndê, sî âla yeke pîka ânenê ngombe, ângombe tî âturûgu ngâ âmbênî ayeke tiri na ândjendje⁸¹.

Gî na ôko lãngö nî, âwatiri-birä tî anti-Balaka atö lito na terê tî Bossangoa⁸². Âla sô benda bîanî na yâ tî lito tî lãngö 5 tî zne tî kakaûka 2013 äpe⁸³, ndâli

nîlâ âtiri atö ndânî na yâ tî âvaka ndê ndê tî gbätä ngâ na yâ tî do tî Bêafrîka; âSeleka na âAnti-Balaka asâla siônî na âsêngê âwaködörö ngbânga tî so âla bâa âla tîngâ ângembö tî âwato tî ndo ndê ndê⁸⁴. Atene wüngö tî âzo 1.000 lâ awara kuâ na Bangui na ndadê tî lito nî⁸⁵. Si na ndanî, Michel Djotodia alöndö na ndö mbätä tî gbiä na längö 10 tî nze nyenye 2014, si âwatiri tî Seleka agbôto terê tî âla na mbâgë tî mbanga ngâ na tö tî Bêafrîka⁸⁶. Mbênî ngurugbiä tî kêtê ngöi abâa gîgi na gbe tî gbiä tî ködörö tî ndurü ngöi Catherine Samba Panza⁸⁷.

16. Na pekô tî bängö âyê sô kuê asâla tënë nî sô, ngêngêlê wa-fângö ngbanga abânza atene tënë nî ane alîngbi tî tene zo amä na bê⁸⁸ sô mbêni birä sô ayeke tî pöpö-ködörö pëpe aduti da na Bêafrîka, tî löndö na nze tî Mbängö ngu 2013 ngbiii asi na nze tî nyenye 2014, sô na yâ nî âSeleka na bûngbi tî âzo sô agâ âAnti-Balaka sô na yâ nî mo yeke wara âturûgu sô ayê ngbêne ngurugbiä tîngâ na âFACA, ângbêne âturûgu bata-gbiä wala âGP ngâ na âvigil ⁸⁹ Lo bânza lo tene lêgë ayeke da tî tene zo amä na bê sô âSeleka na âAnti-Balaka ayeke âgbâzo na yêto na lêgë tî surä 8-2-f tî Mberegü, ngbanga tî sô, na âmbênî ângöi, i) âla leke terê tî âla alîngbi nanî, âkômändâ nî ayeke na ngangü na ndö tî âwatiri sô ayeke na yâ tî kändö tî âla; ii) âkötä kômändâ nî ayeke mü yângâ na âbazângele tî âla, si âbazângele nî ayeke sâra yê alîngbi na nî; ngâ si iii) âla yeke na âkûngbâ tî birä, tî tene ânenê ngombe, nga na ângombe tî âturûgu, si âla lîngbi tî leke kua tî âturûgu ngâ tî sâla yê alîngbi na pekô tî yê sô âla leke. Na mbâgë, âlêyêfandâ afa atene âbirä tî ngangü sô atîngbi âgbâzo na yêto sô ague ahön ndö tî âsêngê sêngê yê sô alîngbi tî si gî tîngâ sô, si anînga, ngbanga tî sô âwato nî atö lito anînga, ngâ na yâ tî kötâ ködörö-kômändâ ôkü tî do tî Bêafrîka. Tî mbîrîmbîrî nî, birä sô agbôto lê tî Lîngö tî Sêsîrîrî tî Dôngbi tî âKödörö öko (ONU) na ngu 2013-2014, si âturûgu tî âködörö-wandê ali na yâ nî⁹⁰, ngâ si âSeleka na âwato tî âla sô ayeke

mbîrîmbîrî âAnti-Balaka asû mabôko na gbe tî âmângbi tî kâi-wâ na pöpö tî âla, yê ôko âla kpê tënë tî yâ tî âmângbi nî pëpe.

17. Na ndönî, ngêngêlê wa-fängö ngbanga abânza sô tënë nî ane alîngbi tî tene zo amä na bê atene tî löndö na nze tî Mbângö 2013 asî na nze tî nyenye 2014, âwatiri tî SELEKA [AZÎ NÎ] atö lito nî gbânî gbânî na ndokuê⁹¹ asara na terê tî âzo sô âla bâa âla tônga na âwandöli wala âwamakorö tî âlî tî ngbêne ngurugbiâ tî François Bozize, ngâ na pekô tî âlî tî âAnti-Balaka, wala tônga na âzo sô amû mabôko na âAnti-Balaka. Lo bânza sô na sälängö yê na lëgê tî polosö tî mbênî letäa wala mbênö bûngbi sô ayê tî ngbâ na ndö mbätä tî gbïä⁹² âSeleka akondë gi mbênî mbâgê tî âsêngê âwaködörö na lëgê tî yê tônga na fängö zo, bîngö zo na kânga, nönöngö zo, längöngö na zo na ngangü, köndöngö zo na sïönî bibê ndâli tî tene tî polosö, marä, sämbëlängö nzapâ, ngâ na âlî tî nzîngö âgbâ tî âkûngbâ tî yâ âda tî âzo sô ayeke mizilmî pëpe ngâ tî âzo sô abâa âla tônga na âwamakorö tî âlî tî ngurugbiâ tî François Bozize, ngâ na pekô nî âAnti-Balaka, wala âzo sô âla bâa âla tônga na ângembö tî âla.

18. Ngêngêlê wa-fängö ngbanga ayêda sô âlêyêfandâ sô agä na nî tî tunge na Hûnda, sô na yâ nî mo yeke wara âdepâ tî âwakambisa sô CPI wala âmbênî âzo wala ndokua ndê arokôto nî, ngâ na âtondo tî ONU, nga na tî abûngbi so akê na gbê tî lêtä pëpë wala ONG, nga na âsango so asîgîgî na yati âmbëtisango alîngbi tî fa atene tënë nî ane tî mü lëgê tî tene zo amä na bê atene mbênî birä sô ayeke tî pöpö ködörö-pëpe ngâ na mbênî lito gbânî gbânî na ndokuê na terê tî âsêngê waködörö aduti lânî da. Ngêngêlê wa-fängö ngbanga atene ngâ na lëgê tî âsango sô lo wara, Seleka asâla ngâ âgino sô atî na gbe ngangü tî Dangbanga, tônga na mo zîa yamba âtângo sô watömbä azîa na yâ tî Hûnda tî lo, sô tî tene kôzo nze tî Mbângö 2013 ngâ na pekô tî nze tî nyenye 2014⁹³.

19. Âgino. Ngêngêlê wa-fängö ngbanga abânza sô lêgê ayeke da tî tene zo amä na bê sô na kâmba tî kua tî lo töngana wakötä Kamba tî turûgu nga na tî wakötä kömändâ tî Seleka sô asê kändö na OCRB tî löndo na längö 12 tî nze tî Ngubë ngu 2013, gbii tîsi na kangângö yânga nî na längö 22 tî nze Kûkurû 2013, ngâ na tî kömändê âkua tî turûgu têtî ndokua tî CEDAD [AZÎ NÎ] Mahamat Said ayeke wandöli sô lo ôko lo sâla âgino sô i yeke fa tënë nî kôzo ge, lo na âmbênî âzo nga/wala na lêgê tî âmbênî âzo, lo mû yângâ, lo hûnda wala lo pûsu âzo tî tene asâla âgino nî; wala lo mû mabôko, lo lî na yâ tî âgino nî na âmbênî lêgê ndê tî löndö na pöpö tî längö 12 tî nze tî ngubë ngu 2013 tî sî nduru na längö 22 tî nze tî kûkurû 2013 tî sî nduru na OCRB nga na pöpö tî längö 22 tî nze tî kûkurû ngu 2013 tî sî nduru nga na längö 27 tî nze tî Nabändurü ngu 2013 tî sî nduru na CEDAD.

OCRB

a. Na tango sô Seleka a douti na ndô tî OCRB, nga tî löndö na längö 12 tî nze tî ngubë ngu 2013 tî sî nduru, wüngo tî âwakanga ahû na ndûzu mingi⁹⁴. Âwatîrî tî Seleka sô asê kändö na OCRB ake za mabôko na ndô tî âzo na bî nga si âla gwe na âzo sô na dâ tî kânga⁹⁵. Âla sî na ngombê na mabôko, na yati âpick-up sô âkpä tî turûgu [AZÎ NÎ], wala na yati âkutukutu so zörökö ake na terê ni pëpë nga sô tatärä (nyöpulâ) ni avûko⁹⁶. Mîngi tî âwakânga nî atene so aza mabôko na ndo tî âla ndâli tî söngö sô âla ayeke na pöpö tî âla na ngbêne ngurugbiä tî François Bozizé, wala nga gbânga tiso âla ke turugu⁹⁷ wala âwakua tî müngo âsango tî François Bozizé⁹⁸ wala gbanga tiso âla mû andô mabôko na âturugu sô aye Bozizé⁹⁹ wala âla ke mara ôko Gbaya¹⁰⁰.

Mîngî nî abâa âla tönga na angembö tî François Bozize wala âwakua tî müngo âsango, wala tî tirî bîrâ na Seleka ¹⁰¹, äta so mbëni gôndâ tî tënë tî gbânga adê na terê tî âla pëpë ¹⁰², Mahamat Said wala âmbëni wabûngbi tî kota Kamba tî

Seleka amû yângâ oko na ndo tî yeso a polûsu tî lêtä ake bembêndo na ndoni nga na yeso ake tokua na watömba tî ködörö¹⁰³. Âwabûngbi tî Seleka sô atokua âla na OCRB ahûnda ngingza na âmbêni âzo tî kânga ni wala na âsewa tî âla tî futa mbêni ngingza tî tene azi âla yamba¹⁰⁴.

Âza âwakânga sô na yati âkête kündü sô yani avûko, nga âla ke gî na rambâi tî sara na zendê, nga sî âla wara kobê gî kêtê, wala nga pëpë, ye sô apusu âla tî nyö ïnon tî âla nvêni¹⁰⁵. OCRB ake na kündü so wüngo nî asi omenè, sô ota akê âpolûsu tî lêtä sî ake sara na kua nga ota nî ake tî Seleka. Âpolûsu tî lêtä alîngbi tî lînda na yatî âkündü tî Seleka so pëpë¹⁰⁶, sô na yani alîngbi tî wara âwakânga da tî löndö na 15 tîsi na 20¹⁰⁷. Na ndoni, âzîa âmbêni wakânga na yati mbêni kündü sô ake na gbê tî sêse sô alîngbi tî lînda da gî na yati dû na gbe tî sêse, ake gî âwabûngbi tî Seleka sî akânga ndoni na kponbgo, si âzîa mënza tî sara kua na ndoni¹⁰⁸. Gbii tîsî na âzo ota sô akânga âla na yâ tî kündü na gbe tî sêse na âtango kuê¹⁰⁹ Ake na ndö sô lâ sî, [AZÎ NÎ] si mbêni wakânga awara mbênî kwa sô azîa nî na pöpö tî âmbênî wakânga nî, [AZÎ NÎ]¹¹⁰ Na sîngo tî âla na OCRB, asâra sänâ na âwakânga ni, apîka âla na âlî tî ngômbe¹¹¹ wala apîka lê tî âla sî âza mbêto na bê sô ake gwe tî fâ âla ôko na ôko ngbânga tî âla ayeke âwagino tî François Bozizé¹¹². Na OCRB, âsarängö âzo na sänâ sô ayeke yeti lâôko lâôko ¹¹³. Na da tî kânga, apîka âwakânga nî na kâmba tî yâ tî guêrê tî kutukutu wala na kékê sô lîni akê na kâmba tî win na ndoni. Âpîka âla na win wala na kékê tî ngombê; âgbi âla; [AZÎ NÎ]¹¹⁴. “L’arbatacha”, ayeke mbênî kodê tî hündängö yâ tî zo sô Seleka ake asâla na ndotî âwakânga, akânga mabôko tî âla na terê tî gerê tî âla na mbâgë tî pekô, so gerê andu âgô tî âla, ayeke ye tî pönö¹¹⁵. Âpîka âwakânga nî tî pîsu âla tî yêda na atënë sô aza na lî tî âla¹¹⁶. Söngö tî kângängö zo na kamba sô aho kangängö bê sî âwakânga so ahûnda tî tenê afâ âla; na peko tî kangängö zo na kodé so sî amû ngbonga mîngî, âwakânga nî alîngbi tî tambûla mbêni pëpë¹¹⁷, nga sârängö sänâ sô asara sî âla lîngbi pëpë tî sara ye na terê tî âla sô awuko kwê¹¹⁸: [AZÎ No: **ICC-01/14** 13/23 7 Nyenye 2019

NÎ]¹¹⁹ [AZÎ NÎ]¹²⁰ âmbênî mbagê tî terê tî âla akûi si alîngbi gî tî mu mabôko na âla gî tî tene âla pusu terê na mbagê ndê tî yapu¹²¹. Âmbêni awara kobela wala mäingö tî kobêla na yâ tî terê tî âla ¹²² sî nga mbênî töngâ tî wangânga tî mû na âwakagânga sô akê da pëpë¹²³.

Na pekô tî bängö âyê sô kuê adîko ge, ngêngêlê wa-fângö ngbanga abânza sô lêgê ayeke da tî tene zo amä na bê atene âlî tënë sô afa kôzo sô ayeke âgino tî sêhalëzo, sô asâla nî na yâ tî mbênî lito sô atö nî gbânî gbânî na ndokuê na terê tî âsêngê sêngê waködörö, sô tî tene bîngö zo na da-kânga wala gbänzîngö lêgê na zo tî dutî yamba (surâ 7-1-e tî Mberegü) ¹²⁴, mbîrîmbîrî nönöngö zo (surâ 7-1-f tî Mberegü) ngâ na köndëngö zo na sîönî bibê (surâ 7-1-h tî Mberegü),¹²⁵ nga na sâlängö zo tönga na nyama (surâ 7-1-k tî Mberegü); ngâ na âgino tî birä, sô asâla nî na yâ tî mbênî birä sô ayeke tî pöpö-ködörö pëpe wala ayeke ndurü na nî pëpe, tönga na nönöngö zo nga sâlängö sänä na zo (surâ 8-2-c-i tî Mberegü).

[AZÎ NÎ]¹²⁶ [AZÎ NÎ]

Ngêngêlê wa-fângö ngbanga awâra nga legêoko, na pöpö tî âlêyêfandâ sô agä na nî na Watömbä tî tunge na Hûnda, sô âlêyêfandâ sô afä âmbênî wakânga, nga sî töngana Watömbä ahûnda pëpë sô âgino tî sêhalëzo adoutî na yati mbëti tî tiängö zo.

Ngêngêlê wa-fângö ngbanga ayêda atene âlêyêfandâ sô agä na nî tî tunge na Hûnda, sô na yâ nî mo yeke wara âdepä sô CPI arokôto, alîngbi tî fa bîanî atene lêgê ayeke da tî ma na bê sô asâla bîanî âgino sô asâla tënë nî.

CEDAD

b. Tî londö na lîngö 22 tî nze tî kûkurû 2013 ndûru gbii tî sî na lîngö 27 nze tî nabändurü ngu 2013 tî sî duru, âzo sô sî aza mabôko na ndô tî âla sî ague na

âla na CEDAD abâa âla tîngana na ângembö tî François Bozizé wala tî tara tî sara fîngi gbïä na terê tî Seleka¹²⁷. Âmbênî âgbüngö âzo sô akê âmbëni âzo sô alîngbi tî hînga âla pëpë sî ake sara ni, ake tîngana âwaturugu tî lêtä, na tâpandë nî a koli civili, sô ayü vüko böngö na lîfî âla wala akpê na kutukutu sô sî nömörö nî ayeke da pëpë¹²⁸.

CEDAD asara kwe tî zî lê na ndo tilo pëpë: irî sô nga afa na gîgî pölêlê pëpë¹²⁹, âwatîrî tî Seleka azî legê na âla pëpë tî yü böngö tî turugu tîngana âla ke gwe na ando sô gbânga tî tene ahînga ndo sô âla ke gwê da¹³⁰ nga tîngana aga na âwakânga na ndokua sô, akânga lê tî âla tî tënë sî âla ligbi tî hînga ndoni sô pëpë¹³¹. A sara gî kodê ôko sô nga na zingö yamba âwakânga nî¹³². Âkutukutu sô âla ke yö na âwakânga tî gwe nanî na CEDAD ake na tatärä sô terê nî avûko¹³³. Awakânga sô awara legê tî bâa âsewa tî âla pëpë gbânga tîso abâta ndoni tî gbâ na gbemîngö¹³⁴. Âwabântango âwakânga nî ake na gbûku tî irî usé, mbëni ôko ake na âdjonî âsango na yani na ndotî âwakânga nî, nga si mbênî sô akê lüküngö wala nvene. Tîngana âsewa tî âwakânga aga tî gî âla, âwabântango âwakânga afa na âla gbûku tî lükügö sô, sî tî fa sô zo ôko alîngbi tî tene mbîrîmbîrî sô âwakânga ake na ndoni sô¹³⁵. Âsewa nî ake sara tënë tî gîrîsangö tî âsewa tî âla nga sî âla sâra âtambûla na âda ngânga nga na ândo sô ake batä âkwa da tî tene âla gî âsewa tî âla¹³⁶.

Âsêndo tî âwakânga sô ake tîngana tî zo pëpë. Âkündü nî yani asî, sô na yani wüngö tî âzo asî mbëni apë gbii na âwakânga 40 na yati ndo sô aköno wala tîngana na brassi 4 na ndo tî brassi 4¹³⁷. Ndoni avuko¹³⁸ nga ndowâ nî ahôndoni¹³⁹. Âwakânga sô alîngbi gî tî langö na petengö terê tî âla na ndo tî âderê wala tî ngûmbâ terê tî âla¹⁴⁰ nga, amû legê na âla tî gwe tî sara nzenê pëpë, âla lîngbi tî sara nzendê gî na yati kündü tî âla¹⁴¹. Âmbëni âwakânga nî akânga âla na win langö mîngî na peko tî terê¹⁴², mbênî nga akânga âla na âlangö kwe sô âla sâra na CEDAD¹⁴³. Âmbëni akânga âla na yatî a tûku tî win ,

ndûru na da tí CEDAD ¹⁴⁴. Mbênî tônga ôko amû na âla pëpë, nga sô tôngana âwakânga nî ake na kota kpälë tí seni¹⁴⁵.

Ake pîka âwakânga so lâküê, na âmbëni ngoï aza lí tí âla na gbê tí böngo nga na mabôko tí âla akânga na yatí kamba tí win¹⁴⁶, mbîrîmbîrî na âzaza¹⁴⁷ wala na kpongbo, wala adö âla na gerê; Âmbênî bio tí katé tí âla akûngbi¹⁴⁸. Âmbênî atí na gbê tí âpîka nî sí lê avuko¹⁴⁹. Pikangö âla sô alîngbi tí hon âyenga mîngí na peko tí terê¹⁵⁰. [AZÍ NÎ]¹⁵¹ Tônga na ake pîka âla, aza tënë na ndo tí âwakânga sô atene âla ye tí sara fîngi gbîä nga ahûnda na âla tí fa ïrî tí âwamakoröo tí âla¹⁵² Âmbênî âzo nî azí âla yamba nga sí mbênî mbëtí sô afa tënë tí kânga nî nga sô sí afa âla lâoko na da-gbânga pëpë¹⁵³. Na tí âwakânga sô sí agwe na âla na gbëtí ngbânga nga sí azí âla yamba, âwalëngö tí ködörö agbôto mè tí âla tí sâra angê ngâ tí kîrî na ndo tí âla pëpë gbânga tiso mbênî äpe Seleka âgba tí gî âla wala tí za mabôko na ndo tí âla tí usé nî¹⁵⁴.

Na pekô tí bängö âyê sô kuê adîko ge, ngêngêlê wa-fängö ngbanga abânza sô lêgê ayeke da tí tene zo amä na bê na âlî tënë sô afa kôzo sô ayeke âgino tí sêhalëzo, sô asâla nî na yâ tí mbênî lito sô atö nî gbânî gbânî na ndokuê na terê tí âsêngê sêngê waködörö, sô tí tene bîngö zo na da-kânga wala gbänzîngö lêgê na zo tí dutí yamba (surâ 7-1-e tí Mberegü), nönöngö zo (surâ 7-1-f tí Mberegü), köndëngö zo na sïönî bibê (surâ 7-1-i tí Mberegü),¹⁵⁵ grisängö tí zo na ngângu (surâ 7-1-k tí Mberegü); ngâ na âmbênî gino tí birä, sô asâla nî na yâ tí mbênî birä sô ayeke tí pöpö-ködörö pëpe wala ayeke ndurü na nî pëpe, tônga na nönöngö zo na nga sälängö sänä na zo (surâ 8-2-c-i tí Mberegü).

[AZÍ NÎ] ¹⁵⁶ [AZÍ NÎ]

Ngêngêlê wa-fângö ngbanga ayêda atene âlêyêfandâ sô agä na nî tî tunge na Hûnda, sô na yâ nî mo yeke wara âdepä sô CPI arokôto, alîngbi tî fa bîanî atene lêgê ayeke da tî ma na bê sô asâla bîanî âgino sô asâla tënë nî.

20. Sälängö yê tî Mahamat Said. [AZÎ NÎ]¹⁵⁷ [AZÎ NÎ]¹⁵⁸ [AZÎ NÎ]¹⁵⁹ Âta sô lo yeke kötâ zo na ndo tî âwabûngbi tî Seleka sô asê kändö na OCRB, Mahamat Said ake na welêngö na ndo tî âwabûngbi tî âwatiri sô [AZÎ NÎ]¹⁶⁰ Âwabûngbi tî Seleka sô âtö âla na OCRB awara âmbêti tî zêzo sô[AZÎ NÎ] asâra na ndoni “CMSAK”, sô afa Kâmba nga na kôzo lî ïri tî Mahamat Said¹⁶¹ Âpolûsu tî letäa sô ake douti na OCRB alîngbi nga tî kpê âyanga sô Mahamat Said ake mü nî¹⁶². Lo sî lo ke na ndo tî akua sô ake sâra tî lâ ôko ôko na OCRB¹⁶³. Na ndo lî tënë sô, nga na pöpö tî âmbêni ye: [AZÎ NÎ]¹⁶⁴ [AZÎ NÎ]¹⁶⁵ [AZÎ NÎ]¹⁶⁶ Lo ke lêkê nga /wala zângö mabôko na ndo tî âzo sî lo yê pëpë tî sara ïri tî âwakânga nî na ndo tî mbêti¹⁶⁷; nga welêngö tilo ake na ndotî âwakânga nî¹⁶⁸, na tënë sô abâ sêndo tî âwakânga¹⁶⁹; âmbênî, lo mü yanga na âbazêgêlê tî Seleka sô atokua âla na OCRB tî sâra sänä na âwakânga nî, tî tene âla lâ sî amû mabôko na Francois Bozizé wala na âAntibalaka¹⁷⁰ [AZÎ NÎ]¹⁷¹ Mahamat Said ayêda nga sô OCRB akê sârâ lânî kodê tî “Arbatacha” sô akê ngangü kodê tî wara na yânga tî âwakânga âtatënë wala tî yêda na âtënë sô aza na litî âla¹⁷². Lo mu yânga äpë tî tene a kayî na âsiönî sarängö yê na zo sô na terê tî âwakânga sô sî âbûngbi tî Seleka sô atokua âla na OCRB¹⁷³. Na ndoni, Mahamat Said mbênî, lo yêda tî tene âmbênî âwâkânga nî alîngbi tî kânga âla na yatî âkündü sô akê na gbê tî sêse nga na gbê ndokua tî sârängö na kua tî lo¹⁷⁴, nga sî yêsô âsi na zo ndürü na ôko sî awara âsiönî sarängö yê na zo sô¹⁷⁵. Na ndonî, lo kwe lo ke hûnda na âwakânga wala na âsewa tî âla tî mü nginza sî alîngbi tî zî âla yamba na kânga¹⁷⁶. Azi Mahamat Nouradine Adam na ndo lî kua tî gbënyo-gbiä tî sêdouti tî löndo na längö 22 tî nze tî kukûru 2013¹⁷⁷nga, kêtê na peko nî, Mahamat Said amû yânga na âbâzengelê tî Seleka tî löndo na OCRB¹⁷⁸.

21. Töngana asörö Nouradine Adam wayinda tî andokua tî CEDAD na längö 22 tî nze tî kukûru ngu 2013¹⁷⁹, Mahamat Said amû mabôko na zângö nî na sêsê nga na tî dë mbëla na âgba tî âwabûngbi tî Seleka, sô asâla kua ândo na OCRB na gbê tî kômädemä tilo tî kiri tî lekêre terê¹⁸⁰. Mahamat Said aga kômändä tî kua tî turûgu [AZÎ NÎ] na CEDAD [AZÎ NÎ]¹⁸¹ [AZÎ NÎ]¹⁸² Âbazêngelê tî Seleka sô atokua âla na CEDAD aza âla na gbê tî welëngö tî Mahamat Said¹⁸³. Mahamat Said ake mû kota gbônga tilo gî na CEDAD nga, sî töngana lo ke da äpe, mbêni wakâmba nveni amû nalo âsango tî ayeso asî¹⁸⁴. Lo ke na gbâiri tî âiri tî âzo sô aza mabôko na ndo tî âla¹⁸⁵ nga lo mû na âwabûngbi tî Seleka sô atokua âla na CEDAD dëngö mbëlä tî za mabôko na ndoti âzo nga tî ga na âzo sô aza mabôko na ndo tî ânhhla na CEDAD¹⁸⁶. Mahamat Said adë mbëlä legê ôko fâni mîngî sô âwakânga tî CEDAD alîngbi tî pîka âla tî tene âla mû lani mabôko na François Bozizé¹⁸⁷.

22. Na ndürü nî, Ngêngêlê wa-fängö ngbanga ayêda sô Mahamat Said, [AZÎ NÎ] sô na ärängö kua tî turûgu na OCRB nga na tî CEDAD nga na ndo lîtënë sô, lo mû mabôko mbîrîmbîrî na zangö mabôko na ndoti âzo nde nde, Lo ke na lê na ndo tî doutingö tî âwakânga sô nga sî lo dë mbëlä tî tene âwabûngbi tî Seleka asära sänä na âwakânga.

23. Na bängö âlêyêfandâ nî kuê, ngêngêlê wa-fängö ngbanga atene tënë nî ane alîngbi tî tene zo amä na bê, tî kôzo nî, sô Mahamat Said asâla bîani âgino sô asâla tënë nî ge, sô na yanî [AZÎ NÎ] âmbenî âwatiri tî SELEKA sô asê kändö na OCRB, nga na CEDAD, ngâ/wala na lëgê tî âmbênî zo ndê, ndali tî bîngö zo na kânga nga na tî sâra sänä kâ na OCRB nga na CEDAD na âzo sô abâ âla töno âwakâmâ-kîte tî sêgbiä tî Seleka, nga sô, na yati tambûlangö tî pörösö tî Seleka tî yê tî ngbâ na ndö mbätä tî gbiä na legê kwe (surä 25-3-a tî Mberegü)¹⁸⁸; wala sô lo mu yânga, lo hûnda wala lo pûsu âzo tî sâla âgino nî (surä 25-3-b tî Mberegü)¹⁸⁹ wala lo mû mabôko na lëgê ndê ndê tî tene asâla

âgino nî (surä 25-3-c tî Mberegü)¹⁹⁰ ; wala lo sâla kuê tî tene asâla âgino nî (surä 25-3-d tî Mberegü)¹⁹¹. Ngêngêlê wa-fängö ngbanga ayêda sô Mahamat Said asâla na pia-bibê ngâ na hîngângö nî âgino sô asâla tënë nî na yâ tî mbëti tî tiängö zo. Na mbâgë, Ngêngêlê wa-fängö ngbanga amä na bê sô Mahamat Said i) ahînga sô ayeke sâla âgino nî na yâ tî mbênî lito sô atö nî gbânî gbânî na ndo kuê na terê tî âsêngê âwaködörörö, wala lo yê tî tene aduti tîngä sô ¹⁹²; ngâ ii) lo hînga sô birä nî ayeke kpälê tî ayeso sô tî birä tî turûgu sô ayeke tî pöpö-ködörö pëpe¹⁹³. Tî ûse nî, Ngêngêlê wa-fängö ngbanga amä na bê sô na bängö ngangü sô lo yeke na nî na ndö tî âwatiri tî Seleka sô asâla na OCRB nga na CEDAD, Mahamat Said alîngbi tî duti wayöngö kûngbâ tî gino tîngä mokônzi tî âturûgu ngbanga tî lo hînga wala lo ligbi tî hînga, gbanga tî ângba tî andö sô âwatiri tî bûngbi tî SELEKA asâla , wala âla yeke leke terê tî sâla âgino sô afa kôzo ge, si lo sâla yê ôko pëpe na ngangü sô lo ke nani tî kânga lêgê na âbazângele tî lo tî asâla âgino nî (surä 28-a tî Mberegü)¹⁹⁴

24. Tîngä sô, ngêngêlê wa-fängö ngbanga ayêda atene âlêyêfandâ sô agâ na nî tî tunge na Hûnda ane alîngbi tî tene zo amä na bê sô Mahamat Said ayeke lo nvenî wayöngö kûngbâ tî âgino sô asâla tënë nî na yâ tî kanza 19.

25. Tî wûnzi na nî, ngêngêlê wa-fängö ngbanga afa sô Watömbâ ahûnda tî tene adê mbëti tî tiängö zo na terê tî Mahamat Said gi ndâlî tî âgino sô tî ngangü müngö yângâ na yati âsâlangö âgino sô asara na OCRB nga na CEDAD¹⁹⁵ [AZÎ NÎ]¹⁹⁶

2. *Gbüngö Mahamat Said ayeke nzönî (surä 58-1-b tî Mberegü)?*

26. Ngêngêlê wa-fängö ngbanga amä na bê sô, na lêgê tî surä 58-1-b tî Mberegü, gbüngö Mahamat Said ayeke nzönî i) tîngä sô si lo lîngbi tî luti na lê tî ngbanga, ngâ ii) si akânga lêgê na lo tî ngbâ tî sâla âgino sô ati na gbe tî ngangü tî Dangbanga ngâ gi na yâ tî ôko sêduti nî.

Afâ sô Mahamat Said azîa terê tî lo-mvenî na yâ tî âsiönî kpälê sô ayêngi na ndo tî kâpä tî söröngö-zo na nze tî fönndo ngu 2015¹⁹⁷, sô lo ke tönnga na wabûngbi sô asörö¹⁹⁸ lo na yatî Front populaire pour la renaissance de la Centrafrique (FFRC), bûngbi sô na yani âgbelê-Seleka [AZÎ NÎ]¹⁹⁹. Âbânza sô FPRC ayeke lânî da na tângo tî birä na ngombê na BêAfrica gbii tîsî ndüru na laso, na nze tî nbgerere ngu 2016²⁰⁰. Mahamat Said nga adiko lo tönngana mbêni mkönzi tî turûgu sô lo mû na ngâa vaka tî PK5 na Bangui²⁰¹. Lo gbâ tî bätä Kamba tî sewa na âwatiri tî Seleka sô âla gba tî ye lo nga sî lo gba na ngangu kwe na ndo tî âla nga sî birä tî yêto na Bêafrika ade tî hünzi pëpë²⁰². Âsango sô afa mbênî zangö ngombê na sêse na bêoko sô Mahamat Said aziâ alîngbi tî yeda kête nga afâ sô lo ke na ngangu kwe nga tî kîrî na yati âkpälê tî sâra gîno sô alîngbi na ngangû tî da-gbânga nga tî kîrî na âgbêlê kpälê sô sî asâla kôzo na yatî mbëtî tî tiängö zo sô. Ake djoini tî tënë akânga legê nalo. Na pekô tî bängö âyê sô kuê, Ziängö-yamba mbëtî tî tiängö zo abâ sô ake djoini.

IV. Sêdöngö na âmbênî âhûnda

27. Ndâlî tî âtënë sô afa na yâ tî Hûnda tî Watömbä, ngêngêlê wa-fängö ngbanga amä na bê sô tönnga na avunga hûnda sô polêlê na dembê sô, fade alîngbi tî sâla yê alîngbi na mbëtî tî tiängö zo äpe ngâ wala fade ngangü nî atî na gbe nî, ngâ fade âmbênî yê ayeke kânga lêgê na nî. Tönnga sô, lo yêda na sêdöngö sô Watömbä azîa na yâ tî Hûnda, ngâ sî lo bata ôko sêdöngö sô ndâlî tî mbëtî tî tiängö zo sô, sô tî tene “avîi mênde na ndö nî, tî mbâgê ôko, abata nî gî têtî Watömbä”, tî sâla yê alîngbi na surâ 23bis tî Lâgrëmä tî Dangbanga. Ngêngêlê wa-fängö ngbanga ayêda tî tene Watömbä na Datondo avunga mbëtî tî tiängö zo sô na âletäa wala âdôngbi tî pöpö-ködörö, ngâ tönnga na lêgê ayeke da, tî sâla tënë na ndö nî tî tene asâla yê alîngbi na nî. Yê ôko, Ngêngêlê wa-fängö ngbanga ayêda lo tene adu tî vunga polêlê mbëtî tî tiängö zo sô na

pekô tî gängö na Mahamat Said na gbelê ngbânga. Mbëti tî tiängö sô alîngbi tî fa na gîgî pölêlê, na peko tî kayêngö aye sô tîngâ na abâa gîgî.

28 [AZÎ NÎ]²⁰³ [AZÎ NÎ] [AZÎ NÎ] [AZÎ NÎ]

NDÂLI NÎ, NGÊNGÊLÊ WA-FÄNGÖ NGBANGA

ADË mbëti tî tiängö zo na terê tî Mahamat Said Abdel Kani, môlengê tî Bêafrîka adû lo na lüngö 25 tî nze tî fulundîgi ngu 1970 na Bria, na yati kêtê ködörö tî Ndele, ndâli tî kûngbâ tî gino sô asâla tënë nî na lêngê tî âkâmba a), b), c) na d) tî surâ 25-3 nga na tî kâmba a) tî surâ 28 tî Mberegü, ngbânga tî âli tënë tî bîngö zo na kânga wala gbâzingö lêngê na zo tî tene lo dutî yamba (surâ 7-1-e tî Mberegü), nönöngö zo (surâ 7-1-f tî Mberegü), köndëngö zo na sionî bibê (surâ 7-1-h tî Mberegü) Grisängö tî zo na ngângu (surâ 7-1-i tî Mberegü), nga na âmbênî âsâlângö zo tîngâ na nyama (surâ 7-1-k tî Mberegü) sô ayeke âgino tî sêhalëzo; nga âsâlângö yeti nönöngö zo (surâ 8-2-c-i tî Mberegü) na sâlângö sänâ na zo (surâ 8-2-c-i tî Mberegü) sô ayeke âgino tî birâ, sô asâla nî na yati âda tî kânga tî OCRB nga na CEDAD, na Bangui, na pöpö tî lüngö 12 tî nze tî ngubë ngu 2013 ndûru nga na lüngö 27 tî nze tî nabândurü ngu 2013 ndûru, tîngâ na tî sô asâla tënë nî na yâ tî mbëti tî tiängö zo sô,

A MÛ YÂNGÂ tî tene avunga wala afa tënë na ndö tî mbëti tî tiängö zo, sô angbâ na ndembë sô tî gbelîngö “avîi mende na ndö nî, *ayeke tî mbâgê ôko*, abata nî gi na Watömbä”, na âletâa wala âdôngbi tî pöpö-ködörö kuê sô adu tî sâla yê alîngbi na mbëti tî tiängö zo nî, ngâ alîngbi tî fa tënë na ndö tî Hûnda tî Watömbä,

A MÛ YÂNGÂ tî tene watondo akü ngbiii äpe, lo : i) leke hûnda tî kua tî mabôko na mabôko ndâli tî gbüngö na müngö Mahamat Said, ngâ fadê na yâ tî hûnda nî, mo yeke wara âsango na âdokimâ sô asâla tënë nî na yâ tî
No: **ICC-01/14** 21/23 7 Nyenye 2019

Mamâ gbiängö-sû tî Dangbanga

âsurâ 89-1 na 91 tí Mberegü, ngâ na lâgrëmä 187 tí Lägrëmä tí kodëlêgë na tí yêfandâ; nga ii) lo tokua hûnda nî, na sâlângö kua mabôko na mabôko na Watömbä, na âkötä zo tí âködörö sô tënë abâa âla, ngâ na âdôngbi tí pöpö-ködörö, na lêgë tí surâ 87 tí Mberegü, tí tene âla mú mabôko na Dangbanga tí tene agbû ngâ tí mú Mahamat Said,

A MÛ YÂNGÂ tí tene na dembë tí vüngängö hûnda tí gbüngö na müngö zo na akötä zo tí ködörö sô adu tí gbû zo nî da, Watondo ayeke hûnda, na lêgë tí âsurâ 93-1 na 99-1 tí Mberegü, tí sâla kuê tônga na ândiä tí ködörö nî ayêda, âlê-söngö tí Mahamat Said na tângo tí bätängö lo kânga na ndo sêse tí âla na kûngö tí mú lo na Dangbanga.

ADË MBËLÄ na watondo tí leke ngâ sî tí tokua na âletäa kuê sô tënë nî akpo âla, na lêgë tí mabôko na mabôko na watömba, mbênî hûnda tí höngö yamba, sô asâla tënë nî na yâ surâ 89-3 tí Mberegü wala mbênî hûnda tí gbüngö zo tėti kêtê ngöi na lêgë tí surâ 92 tí Mberegü, sô ayeke zî lêgë yamba na müngö Mahamat Said na Dangbanga.

ADË MBËLÄ na ndokua tí watömbä tí tokua na watondo âsango kue sô lo ke nanî sô alingbî tí mú legê na Hûnda tí gbüngö na müngö, nga sô âsango sô alingbî tí mú legê tí bâa âkpälê sô tí tokuangö hûnda tí gbüngö na müngö sô alingbî tí ga tonê na ndo tí âwapasi nga na âwakambisa.

ADË MBËLÄ na watondo tí leke ngâ sî tí tokua na âkötä âzo tí ködörö sô tënë tí gbüngö zo nî abâa âla, mbênî hûnda tí kua tí mabôko na mabôko [AZÍ NÎ]

ADË MBËLÄ na watondo tí leke îyo mbênî gbiängö-sû tí mbëti tí tiängö zo sô na yângâ tí farânzi, sî atokua nî na âkötä zo tí âködörö sô tënë nî âbaa âla, tóngana abâ sô ake djoini,

ADË MBËLÄ na watondo tí zîa mbëti tí tiängö zo sô na yâ tí beke tí sêndo nî, ngâ lo zî beke têtî lökpälê nî, sî lo tö ndâ tí ziängö hûnda tí watömbâ (ICC-01-14-19-US-Exp) na ya tí beke tí sêndo nî na tí lökpälê nî, tônga na âgbû wagbegibê nî awe, nga

ADË MBËLÄ na watömbâ tí fa na Kubû na yâ tí âlängö otâ sô lo wara na mbëti tí tiängö zo sô, tí fa wala mbëti tí tiängö zo nî ayeke dutî tí polêlê sî azî mbênî yê na yâ nî pêpe, wala tônga na lêgê ayeke da, tí fa âsango sô lo yê tí tene azî na yâ nî kôzo sî avunga nî polêlê.

Asâla nî na yângâ tí angelê na farânzi, sî gî tí yângâ tí angelê lâ zo adu tí ma na bê na nî.

Zo sô asû mabôko tí lo na gbe nî

**Zuzi Rosario Salvatore Aitala,
Ngêngêlê wa-fängö ngbanga**

Asâla nî na bîkua ôko 7 nyenye 2019

Na mbâgê tí La Haye (Holland)